

2. Кодекс торговельного мореплавства України // Відомості Верховної Ради України. – 1995. – № 47. – Ст. 349.

3. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 р. № 435-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 44. – Ст. 356.

4. Комерційний кодекс Франції / предисловие, перевод с французского, дополнение, словарь-справочник и комментарии В. Н. Захватаева. – М. : Волтерс Клувер, 2008. – 1272 с.

УДК 347.274.3(043.2)

Вавженчук С. Я., к.ю.н., доцент,
Сирота І. І., студент,
Київський національний економічний університет
ім. В. Гетьмана, м. Київ, Україна

ОКРЕМІ ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОГО СТАТУСУ МАЙНОВОГО ПОРУЧИТЕЛЯ

На сьогоднішній день в українському законодавстві немає чіткого визначення правового статусу майнового поручителя. В результаті чого має місце плутанина у використанні норм щодо застави і поруки в юридичній та судовій практиці.

Проблеми правового статусу майнового поручителя на науковому рівні знайшли своє відображення у працях таких науковців як І. В. Спасибо-Фатєєва, В. М. Косак, М. М. Дякович, О. С. Кізлова, Д. М. Гриджук, В. О. Олійник та інші. Однак більшість з цих науковців не повністю окреслюють проблеми правового статусу майнового поручителя.

Згідно з ч. 1 ст. 583 Цивільного кодексу України, ст. 11 Закону України «Про заставу», ст. 1 Закону України «Про іпотеку» стороною у заставних відносинах може бути майновий поручитель. Термін «майновий поручитель» був введений до нашого законодавства з набранням чинності Закону України «Про заставу». У ст. 1 Закону «Про іпотеку» майновим поручителем є особа, яка передає в іпотеку нерухоме майно для забезпечення виконання зобов'язання іншої особи – боржника. Виходячи з поняття яке надано нам в ст.1 Закону України «Про іпотеку» можна сказати, що майновий поручитель виступає іпотекодавцем. Надалі дещо більша конкретизація правового статусу майнового поручителя була надана у роз'ясненні Вищого Арбітражного суду України від 24. 12. 1999 р. де зазначено, що за змістом статті 11 Закону «Про заставу» заставодавцем може бути не лише боржник за забезпеченим заставою зобов'язанням, а й третя особа (майновий поручитель). Оскільки така особа не є боржником за основним договором, її зобов'язання перед за-

ставодержателем не можуть перевищувати суму, виручену від реалізації заставленого майна, якщо інше не передбачено законом або договором.[1] Виходячи з наданих визначень майнового поручителя, ми не можемо чітко визначити риси правового статусу майнового поручителя і не можна не погодитися з І. В. Спасибо-Фатєєвою, яка вказала, що таке надто стисле регулювання правового становища майнового поручителя не могло не викликати проблеми на практиці.[2. с. 19–20] Свій вклад у протиріччя розуміння поняття майнового поручителя вніс Національний Банк України, який вказав, що майновий поручитель – це особа яка згідно з договором поручительства зобов'язується перед кредитором (банком) іншої особи відповідати за виконання останнім (боржником за кредитним договором) свого зобов'язання в повному обсязі чи в його частині за рахунок заставленого майна.[3]

Перший крок до визначення правового статусу майнового поручителя зробив Вищий арбітражний суд України, який у п.6 Оглядового листа «Про практику вирішення окремих спорів, пов'язаних із забезпеченням виконання зобов'язань» від 30 травня 2001 року зазначив, що порука та майнова порука – є самостійними способами забезпечення виконання зобов'язань. Для розмежування понять поручителя і майнового поручителя проведено аналіз законодавства. Правові статуси майнового поручителя і поручителя за договором поруки відрізняються у цивільному законодавстві. По-перше поручитель відповідає усім своїм майном, стягнення на яке може бути звернено у випадку невиконання свого зобов'язання боржником, в той же час майновий поручитель відповідає лише усією вартістю предмету застави – будь-яке майно (зокрема річ, цінні папери, майнові права), що може бути відчужене заставодавцем і на яке може бути звернене стягнення за ст. 576 ЦК України. По-друге поручитель має право на оплату послуг, наданих ним боржникові (ст. 558 ЦК України). А законодавство про заставу не надає таких прав майновому поручителю.

Постанова Пленуму Вищого Спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 30 березня 2013 року № 5, в якій зазначено а саме в п. 23, що відповідно до статті 546 ЦК застava (іпотека) та порука є різними видами забезпечення, тому норми, що регулюють поруку (статті 553–559 ЦК), не застосовуються до правовідносин кредитора з майновим поручителем, оскільки він відповідає перед заставо/іпотекодержателем за виконання боржником основного зобов'язання винятково в межах вартості предмета застави/іпотеки. У зв'язку із цим солідарна відповідальність боржника та майнового поручителя нормами ЦК не передбачена. Однак проаналізувавши судову практику у місті Києві за 2013 рік, ми можемо стверджувати, що у 40%

судових рішень до майнового поручителя були застосовані норми щодо поруки.

Отже в результаті проведеного дослідження ми можемо зробити наступні висновки. По-перше правова регламентація правового статусу майнового поручителя в законодавстві України є недостатньою. По-друге є доцільною заміна поняття «майновий поручитель» в законодавстві України.

Література

1. Про деякі питання практики вирішення спорів, пов'язаних із застосуванням Закону України «Про заставу» : роз'яснення Вищого арбітражного суду України від 24 грудня 1999 р. № 02–5/602 // Вісник Вищого арбітражного суду України. – 2000. – № 1. – С. 63–66.

2. Спасибо-Фатєєва І. В. Рівнобедрений трикутник правовідносин застави: становище майнового поручителя // Мала енциклопедія нотаріуса / І. В. Спасибо-Фатєєва. – 2007. – № 1. – С.22 .

3. Інструкція НБУ України від 08.10.1993р. № 23015/11 «Про Методичні рекомендації по застосуванню банками Закону України «Про заставу» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/v5_11500-93.

УДК 347:457 (043.2)

Вавженчук С. Я., к.ю.н., доцент,
Фулєй Г. І., студентка,
Київський національний економічний університет
ім. В. Гетьмана, м. Київ, Україна

ПРОБЛЕМИ РОЗУМІННЯ ПРАВОВИХ НАСЛІДКІВ НЕДІЙСНОСТІ КРЕДИТНОГО ДОГОВОРУ

Відносини кредитування завжди були важливою складовою суспільних відносин в цілому. Останнім часом правовідносини між кредитором і боржником пережили цілу низку метаморфоз. В контексті загальних положень зобов'язального права цікавим видається здійснення аналізу новел Цивільного Кодексу України, зокрема, нововведеної Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо виконання господарських зобов'язань» від 02.10.2012 року ст. 1057–1 ЦК України.

Так, дана норма закріплює положення за яким, в разі визнання недійсним кредитного договору, у якому виконання зобов'язання позичальника забезпечено заставою майна позичальника або поручителя, суд за заявою кредитодавця накладає на таке майно арешт. У ст. 548 ЦК України прямо зазначено, що недійсне зобов'язання не підлягає забезпеченню, окрім того недій-